

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
МАРІУПОЛЬСЬКА МІСЬКА РАДА
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФОНД «АНАСТАСІОС Г. ЛЕВЕНТІС» (КІПР)
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР СВ. ДЖЕЙМСА (ВЕЛИКА БРИТАНІЯ)

Міжнародна науково-практична конференція

**Відкритий діалог:
влада, промисловість
та громадянське суспільство.
Сталий розвиток довкілля в Україні**

18 – 21 вересня 2006 року

Збірник матеріалів конференції

*За редакцією
доктора політичних наук, професора
К.В. Балабанова*

**15-РІЧЧЮ
Маріупольського державного
гуманітарного університету
ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ**

Маріуполь – 2006

Відкритий діалог: влада, промисловість та громадянське суспільство. Сталий розвиток довкілля в Україні. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (18–21 вересня 2006 р.) / За ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь, 2006. – 504 с.

Друкується за рішенням вченої ради Маріупольського державного гуманітарного університету (протокол № 1 від 30 серпня 2006 р.).

Редакційна колегія: К.В. Балабанов (голова редакційної колегії), О.І. Амоша, Г.В. Бондар, А.М. Близнюк, О.В. Булатова, В.С. Волошин, Г.М. Голубовська-Онісімова, С.Г. Дергунов, С.С. Куруленко, В.К. Мамутов, В.І. Олещенко, С. Симпсон, Ю.Ю. Хотлубей, В.П. Шевченко, Ю.С. Шемшученко.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, яка відбулася 18 – 21 вересня 2006 року в Маріупольському державному гуманітарному університеті.

У матеріалах відображено основи відкритого діалогу між органами державної влади, представниками промислових підприємств, бізнесменами, науковцями, громадськими організаціями, засобами масової інформації для підвищення ефективності екологічної політики.

Висвітлено актуальні проблеми виконання вимог законодавства, забезпечення участі громадськості та засобів масової інформації у вирішенні завдань охорони навколишнього середовища.

Видання адресоване науково-педагогічним, медичним працівникам, державним службовцям, керівникам промислових підприємств, а також усім, хто цікавиться сучасним станом навколишнього середовища.

Ковальчук А.

**ДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ**

У тезах детально висвітлюються засоби реалізації екологічної політики. Звернено увагу на її особливості в умовах децентралізації державної влади.

Kovalchuk A.

**TO THE ISSUE OF IMPLEMENTATION OF THE ENVIRONMENT POLICY UNDER
THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION OF STATE POWER**

The author is largely concerned with the methods of implementing the environment policy as well as with their peculiarities under the conditions of decentralization of the government.

УДК 26 «192» (043.2)

Лаврик Г.В.

Полтавський державний педагогічний університет ім. В.Г.Короленка, Україна

**НА ШЛЯХУ ДО ЕКОЛОГІЗАЦІЇ РЕЛІГІЇ: ПОШИРЕННЯ ЧУДЕС У
РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ 20-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ**

Автор детально розглядає вплив релігії та служителів культу на формування екологічної свідомості українського населення в радянську епоху.

Суперечливість між двома впливами на свідомість, внутрішній світ кожної людини, її ставлення до навколишнього середовища: першого – оновлення традиційних релігій задля виявлення їхньої екологічності [1, с.3], другого – консервативності традиційних релігій, догматичності, що стає на перешкоді різним інноваціям, стимулювала дискусії з проблем призначення людини і людства, використання внутрішніх цінностей зазначених релігій. У літературі, виданій упродовж десятиліття, що минуло з моменту прийняття декрету Тимчасового робітничо-селянського уряду України “Про відокремлення церкви від держави і школи від церкви” до закладення підвалин світського радянського законодавства, сутність цих проблем з’ясовувалася на основі методології, де розмаїття наукових методів, підходів доповнювалася “пролетарським” ідеалом переміщення релігійно-церковних інститутів зі сфери публічного права у сферу приватного права, що забезпечував пошук реальних передумов запровадження правообмежень щодо проведення публічних богослужінь, церемоній, процесій, відправлення закорінених у національних традиціях українського народу церковних обрядів.

Проголошення цілком прогресивного за своєю спрямованістю декрету “Про відокремлення церкви від держави і школи від церкви” стало передумовою розгортання боротьби проти церкви як особливої організації релігійної пропаганди, матеріально зацікавленої в “народному неучті й релігійному рабстві” та боротьби проти “релігійних забобонів більшості

трудящих мас”. Угледівши у ліквідації релігійних забобонів своє “незрівнянно важче”, довше завдання, таке завдання, що вимагало “великої витривалості й упертості”, вище політичне керівництво УСРР, як і сусідньої РСФРР, переймалося ідеєю про можливість застосування репресій проти служителів культу та віруючих, причетних до поширення есхатологічних настроїв, що разом із чутками про оновлення православних ікон і появу провидиць та інших див (чудес) набували масового розголосу в Україні.

“Епідемія оновлення ікон, – за офіційною версією влади, – спалахнула в Україні голодних 1921-1922 рр. Заходи репресії швидко ослабили експлуатацію невігластва віруючих у Катеринославі, Харкові, Миколаєві та в інших містах України. Постійними судовими репресіями вдалося покласти край цьому релігійному шантажу” [2, с.267]. Майже в усіх випадках оновлення ікон, приклади яких офіційною пропагандою “вихоплювалися” із численних карних справ і політичних процесів 1922 року [3, с.151-157], революційними трибуналами дійсно відразу “впізнавалася” “контрреволюційна діяльність білого духовенства”. Навряд чи саме населення встигало усвідомлювати, що “забобони”, до яких войовничими матеріалістами тепер відносилися і названі релігійними забобонами релігійні вірування, використовувалися цим духовенством, щоб протидіяти партії, режиму, революції. (Інакше не мала б свого продовження історія з чудесами в Україні аж до кінця 1920-х років).

Для маси пересічних жителів українських сіл і містечок незбагненим залишався зміст ст. 120 українського Кримінального кодексу 1922 року, із якого ставало відомо, що “вчинення обманних дій з метою викликати забобони в масах населення, а також з метою добути у такий спосіб будь-яку користь” каралося “позбавленням волі на строк до одного року або примусовими роботами на той же строк” [4, с.577].

Агітаційно-пропагандистська за своєю природою ст. 120 першого українського Кримінального кодексу, як ніяка інша, потребувала агітаційного забезпечення, особливо на початку 1923 року, коли йшлося про необхідність переорієнтації влади на боротьбу з вірою в дива миролюбними просвітницькими засобами. Готувалося воно, як правило, із використанням матеріалів “наукових дослідів” виїзних комісій, результати роботи яких здобували широкого розголосу протягом проведення того чи іншого слідства та по його закінченні.

Автор одного із видань 1923 року інформував, так би мовити, “по гарячих слідах”: “Отже, ми доходимо таких висновків:

“І “Чудеса”, які здійснюються в даний час на Україні, як і всі взагалі чудеса, чи є вони 1) плодом забобону і уяви натовпу невігласів, чи 2) результатом систематичних обманів віруючих попами, чи, кінець кінцем, 3) являють собою природні явища цілком пояснювані законами природи, але незрозумілі людям необізнаним” [5, с.16].

Незвичайні явища жителі українських сіл і містечок почасти схильні були пояснювати зміною течії Гольфстріму, занадто довгим літом 1923 року,

його таким природним дивом як осіннє цвітіння садків та небачено яскравим осіннім забарвленням дерев, чи то спекотним та посушливим наступним літом, до чого офіційні пропагандисти вже не могли виявляти терпимість, після того, як партійно-державні владні структури усвідомили, що мають справу не лише з забобонами, шахрайством чи підступами “політичної еміграції”. Побачивши перед собою величезний суспільно-релігійний рух, що з 1923 року охоплював сотні, якщо не мільйони, стривожених душ, які прагнули правди й одкровення [6, с.83], керівництво республіки відчуло реальну загрозу для свого атеїстичного режиму.

За появу 1924 року значної кількості чудес у губерніях України (їх було “zareestrovano” 586) владні структури у 1926 році “дорікали” релігійним угрупованням, які тоді “з метою підняття свого авторитету в масах широко використовували таку форму агітації і впливу, як чудеса” [7, арк.14]. “Ми ж, – зізнавалися майстри “репресивної” справи, – будучи захоплені “кампанією чудес” зненацька, не могли відразу протиставити їм такі заходи, які послабили б їх поширення” [7, арк.14]. На зміну впевненості відповідальних осіб, яким було довірено справу ліквідації загадкових явищ на початку 1920-х років, у офіційних оглядах з цієї теми в середині 1920-х років приходить схильність до багатообіцяючих запевнень у тому, що надалі все буде добре, на зразок наступного: “і лише у звітному році боротьба з чудесами дала відчутні результати” [7, арк.14]. Ішлося про 1925 рік, коли чудес в Україні було “zareestrovano” лише 53 [7, арк.14]). Попри “твердої лінії” стосовно виявлення ініціаторів релігійних рухів у фантастичних формах (оновлення, освячення), давалося взнаки розуміння партійно-державними органами пріоритетів у вирішенні тих чи інших завдань у сфері боротьби з таким явищем масової соціальної психології, як віра в чудеса.

Вищевикладене вказує на необхідність врахування суспільними організаціями, державою найкращих зразків політичного, юридичного досвіду, синтезованого з національними особливостями “екологічності” традиційних релігій. Проповідуючи словом і своїм життям поклоніння Творцеві та його творінням, їхні прихильники поруч з іншими віруючими морально виправданими засобами впливають на досягнення соціальної справедливості, збереження навколишнього середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хрибар С.Ф. Экологическое в Библии. Формы религиозно-экологического мировоззрения: Учебно-методическое пособие. – К.: Киевский эколого-культурный центр, 2003. – 96 с.
2. Сухоплюев И. Церковное контрреволюционное движение на Украине// Октябрьская революция. Первое пятилетие.– Харьков: Госиздат, 1922. – С. 259-258.
3. Сухоплюев Ив. Мумии и мощи // Пособник до антирелігійної виставки “Релігія чи наука?”/ За ред проф. Ів. Сухоплюєва. Переклав Ол.Варавва. – Харків: Державне видавництво України, 1927. – С. 151-157.
4. Уголовный кодекс УССР. Утвержденный ВУЦИК 23 августа 1922 года // СУ УССР. – Харьков, 1922. – №36. – Приложение к ст. 553. – С. 561-591.

5. Ефимов Г. Об обновлениях церковных куполов, крестов, икон, и тому подобных чудесах. – Харьков: Главполитпросвет, Изд-во “Путь просвещения” при Наркомпросе УССР, 1923. – 72 с.
6. Макаров А. З’ява Богородиці в Україні 1920-х років // Київська старовина. – 2001. – №1. – С. 82-90.
7. Центральний державний архів громадських об’єднань України. – Ф.1. – Оп.20. – Спр.2318. – 69 арк.

Лаврик Г.В.

НА ПУТИ ЭКОЛОГИЗАЦИИ РЕЛИГИИ: РАСПРОСТРАНЕНИЕ ЧУДЕС В СОВЕТСКОЙ УКРАИНЕ В 20-Х ГОДАХ XX СТОЛЕТИЯ

Автор детально рассматривает влияние религии и служителей культа на формирование экологического сознания украинского населения в советскую эпоху.

Lavrik G. V.

ON THE WAY TO RELIGION ENVIRONMENTALIZING: SPREADING MIRACLES IN THE SOVIET UKRAINE IN THE 1920S

The author is largely concerned with the influence of religion and the clergy upon the Ukrainian population's environment awareness in the Soviet epoch.

УДК 027.4:502.35 (043.2)

Лисогор В.

Центральная библиотечная система для взрослых г. Мариуполя, Украина

ПУБЛИЧНАЯ БИБЛИОТЕКА В ПОМОЩЬ ПОПУЛЯРИЗАЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ И ПРИРОДООХРАННЫХ ЗНАНИЙ

Освещается опыт работы ЦБС для взрослых г. Мариуполя по экологическому просвещению. Автор обращает внимание на основные проблемы экологического краеведения, определяет пути их решения.

Замечательный французский писатель Антуан де Сент-Экзюпери однажды заметил: «Все мы пассажиры одного корабля по имени Земля, значит, пересечь из него просто некуда. Если у человечества не найдется сил, средств и разума, чтобы поладить с природой, то на умершей, покрытой пылью безжизненной Земле стоило бы, пожалуй, установить надгробную плиту с такой надписью: «Каждый хотел лучшего только для себя».

Вступив в новое тысячелетие, человечество вступило в новую эпоху своих взаимоотношений с окружающей средой – эпоху, когда людям для того, чтобы выжить, приходится начинать думать иначе, чем до сих пор. Вся предшествующая история развития человеческого знания была связана с потребностью общества в познании и преобразовании окружающей действительности. На смену прежней установке возникла необходимость принципиально нового подхода – понимания того, что целью образования (обучение, воспитание и развитие) должно стать формирование гражданина

ЗМІСТ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ	6
НАУКОВИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ	12
ВИСТУПИ НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ	
Близнюк А.М. ЕКОЛОГІЧНИЙ ФАКТОР СТАЛОГО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	15
Левентіс А.П. ВІТАННЯ УЧАСНИКАМ І ГОСТЯМ КОНФЕРЕНЦІЇ.....	22
Дергунов С.Г., Третьяков С.В. ПРОМИСЛОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	25
Карнват Р. ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	29
Шемшученко Ю.С ПРО СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	34
Хотлубей Ю.Ю., Корнев Г.В. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЕКОЛОГІЧНУ СИТУАЦІЮ В МАРІУПОЛІ	38
Матвієнков С.А., Смотров О.В. СТИСЛИЙ ОГЛЯД СТАНУ ВПЛИВУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПІДПРИЄМСТВ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ У м.МАРІУПОЛІ	41
Риженков О.М., Крисько В.І. ПОЗИТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ПРИРОДООХОРОННИХ РОБІТ ДОНЕЦЬКОГО МЕТАЛУРГІЙНОГО ЗАВОДУ	44
Лівшиц Д.А. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ПРОГРАМ МЕТАЛУРГІЙНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ: ДОСВІД ВАТ «МК «АЗОВСТАЛЬ».....	48
Чепурной А.Д. РОЗВ'ЯЗАННЯ ПИТАНЬ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВАТ «АЗОВМАШ».....	51
Єрмілов С. Ф АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В ЕКОЛОГО-ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СФЕРІ	55
Балабанов К.В. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	59
ЕКОЛОГІЧНЕ ЗАКОНОДАВСТВО	
Анастасі А. ПРО «ЮРИДИЧНУ ЕКОЛОГІЮ» ЕКОНОМІЧНОГО ГЛОБАЛІЗМУ: ПРОБЛЕМИ ТА ФОРМИ ТРУДОВОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО ПРАВА	65
Бабін Б.В. ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В ПРИМОРСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ (НА ПРИКЛАДІ АР КРИМ)	67
Баймуратов М.О., Танаджі Г.Г. РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ОХОРАНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	71
	490

Балюк Г.І., Плачкова С.М. РОЗВИТОК ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ДОВКІЛЛЯ В ЗАЗНАЧЕНІЙ СФЕРІ: ПРАВОВІ І МОРАЛЬНІ АСПЕКТИ	74
Бобкова А.Г. ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО (ЗЕЛЕНОГО) ТА СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ	78
Жукова Т.С. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЕКОЛОГІЧНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ....	84
Іоанніс К. Каракостас ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ	87
Краснова Ю.А. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО НЕБЕЗПЕЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТРАНСПОРТІ	89
Лотоцький В.А. ПРИНЦИПИ ОХОРОНИ ПРАЦІ І ЕКОЛОГІЯ	97
Мацейків М. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ	101
Мягенко О.П. ГЕОЕКОЛОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ, ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ АЗОВСЬКОГО МОРЯ ТА УЗБЕРЕЖЖЯ	106
Ніколенко Л.М. ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПІДПРИЄМСТВІ	112
Чеботок Н. В. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВІДШКОДУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ШКОДИ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	117
ПРОМИСЛОВІСТЬ І ДОВКІЛЛЯ	
Александров І.О., Черніченко Г.О. ПРОБЛЕМИ ТРАНСКОРДОННОГО ЗАБРУДНЕННЯ РЕГІОНІВ ПРИАЗОВ'Я ...	120
Амоша О.І., Петенко І.В., Недодає ва Н.Л. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ НАПРЯМКІВ ЗНИЖЕННЯ ТЕХНОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	123
Беззубченко О.А. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТІВ В УКРАЇНІ	127
Берзіна С. ОЦІНКА ВПЛИВУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПРОДУКЦІЇ ЗГІДНО З ВИМОГАМИ МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ (ISO)	130
Бойко М.Г. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КЛАСТЕРІВ В ТУРИЗМІ	133
Брюханов М.В., Калантай Н.О., Кругляк А.П. ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ	136
Булатова О.В. ЕВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ	140
	491

Ведмідь Н.І., Михайліченко Г.І. УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ..	145
Гапонюк О.І. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЗМІНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СУЧАСНОГО СВІТУ	149
Драчук Ю.З. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВУГІЛЬНОЇ ГАЛУЗІ І НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	152
Дубенюк Я.А. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОТУРИЗМУ В УКРАЇНІ НА ТЛІ АНАЛІЗУ СВІТОВОГО ДОСВІДУ	156
Захарова О.В. ТРАНСПОРТНА СИСТЕМА ТА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: ПРОБЛЕМИ ВЗАСМОДІЇ	163
Калабро Г. ЕКОСИМВОЛ ЄВРОСОЮЗУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПРИРОДООХОРОННОЇ СТРАТЕГІЇ	168
Калабро Д., Калабро Г. ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА ПРОСУНЕННЯ НА РИНОК «ЗЕЛЕНИХ» ТОВАРІВ: РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНИХ ЕТИКЕТОК НА ТОВАРАХ	170
Калашнікова Т.М. ЦІЛЬОВІ НАСТАНОВИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	171
Капустін О.Є., Хименко Е. ІНВЕСТИЦІЇ У ПЕРЕРОБКУ ВІДХОДІВ ТЕХНІЧНОГО ГІДРОЛІЗНОГО ЛІГНІНУ.....	177
Кемічаджи Т.І. ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОГРАМ УКРАЇНИ	179
Корнева Н. В. ЕКОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	183
Кудрик І.Д. НАПРЯМОК І ПРОБЛЕМИ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО- ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ СХІДНОГО КРИМУ	188
Кучмук Д. В. ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ	190
Лаврик У.В. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	196
Лисов В.М., Омельченко Л.С., Колодяжна Е.А. ПРОБЛЕМИ І ДОСВІД ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ У КОНЦЕПЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ТОВАРІВ І НАДАННЯ ПОСЛУГ ПРОМИСЛОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	201
Лисов В.М., Мелихов А.А., Котрикін Т.А. МІСЦЕВА ЕКОНОМІКА: ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ТРАНСФОРМУВАННЯ У МОДЕЛЬ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ	210
Майорова І.М. ЕКОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ І ДОСВІД УКРАЇНИ.....	215
Макогон Ю.В., Рябчин О.М. ПОЛІТИКА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КІЮТСЬКОГО ПРОТОКОЛА	220
Мамутов В. К., Благодарний О. І. ПРОБЛЕМИ УТВОРЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВІДХОДІВ ВИРОБНИЦТВА В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	225

Марена Т.В. РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-КРЕДИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФІНАНСУВАННІ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОГРАМ	229
Марченко Г.А. ПРО РОЛЬ ФАНДРАЙЗІНГУ ПІД ЧАС РОЗВИТКУ ЕКОТУРИЗМУ	234
Мацука В.М. РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК НАПРЯМ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ	238
Мінакова Н.М. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАВДАНЬ В ПРОЦЕСІ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ВУГІЛЬНОЇ ГАЛУЗІ.....	243
Мішенін Є.В., Косодій Р.П., Мішеніна Н.В. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА	248
Молодан Г.М., Марченко М.С. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В ДОНЕЦЬКОМУ ПРИАЗОВ'І	255
Мягченко О.П., Лисов В.М. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ, РЕКРЕАЦІЇ НА УКРАЇНІ, У ПІВНІЧНОМУ ПРИАЗОВ'І	258
Натолї Луїджи Ферлаццо, Бучісано Андреа ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ФІНАНСУВАННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ІТАЛІЇ.....	263
Саломатіна Л.М. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ	266
Сарбаш В. В. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПРОЦЕСІВ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	270
Тарута О.О. ЕКОЛОГІЯ ПРОМИСЛОВОГО МІСТА	275
Т.І. Ткаченко ФОРМАТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ДЕСТИНАЦІЯХ	279
Хребтова Т.В. ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОТУРИЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ КАРАЛАРСЬКОГО СТЕПУ	283
Чентуков Ю.І. НАПРЯМКИ ІНВЕСТИВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОГРАМ МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ (НА ПРИКЛАДІ ГРУПИ ВСЕСВІТНЬОГО БАНКУ)	285
Чижиков Г.Д. ЗАЛУЧЕННЯ ПЕРЕДОВОГО ДОСВІДУ РЕСУРСО – ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В УКРАЇНУ	290
Чижикова О.О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО БІЗНЕСУ НА УКРАЇНІ	293
ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І ДОВКІЛЛЯ	
Алейнікова М.М., Денісова О.С. ПРАВОВІ АСПЕКТИ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ОХОРОНІ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ МИРНИХ ЗБОРІВ.....	297

Архангельський І.М. ТЕХНОПОЛІС МАРІУПОЛЬ: СТІЙКИЙ РОЗВИТОК ТА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	301
Бурова О.Г. ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ	307
Валевська О.А., Кроленко В.О. ПРОГРАМНО-УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ОХОРОНИ РЕСУРСІВ АЗОВО-ЧОРНОМОРСЬКОГО БАСЕЙНУ	310
Вікторов В.С., Р. Езванова С.С., Тітова Є.А. НЕПРИБУТКОВІ ЕКОЛОГІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТ ДІАЛОГУ І КОНСТРУКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ ЩОДО ПРОБЛЕМ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА	315
Гнатієнко І.В. РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ГРОМАДСЬКІ ІНСТИТУТИ ЯК СУБ'ЄКТ ПРЦЕСУ МОНИТОРІНГУ МІСЦЕВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ..	320
Журавльов В.В. ДОСВІД РОБОТИ НЕУРЯДОВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ДО ЧИСТИХ ДЖЕРЕЛ» І ВЗАЄМОДІЇ З ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ І ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПРИ ВИКОНАННІ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗАХОДІВ	325
Капустін Є.О. ШЛЯХ ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО	329
Карагодов-Булгаков І.А. РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ У ДІТЕЙ, ЮНАЦТВА ТА ШИРОКИХ ПРОШАРКІВ НАСЕЛЕННЯ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	334
Ковальчук А. ДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ	338
Лаврик Г.В. НА ШЛЯХУ ДО ЕКОЛОГІЗАЦІЇ РЕЛІГІЇ: ПОШИРЕННЯ ЧУДЕС У РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ 1920-Х РОКІВ	340
Лісогор В. ДОПОМОГА ПУБЛИЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ В ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ ТА ПРИРОДООХОРОННИХ ЗНАНЬ	343
Мелен О. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ НОРМ В УКРАЇНІ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ	347
Назюта Л. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОГЕННОГО ВПЛИВУ ПІДПРИЄМСТВ ГМК УКРАЇНИ...	349
Оленіч Т.С. ПРОБЛЕМА ВИЖИВАННЯ ЛЮДИНИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ У ВІРОВЧЕННЯХ НОВИХ РЕЛІГІЙНИХ КУЛЬТІВ	351
Омельченко Л.С., Попова М.О. , Шаповалов Д.Н. РИНОК КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ У СТРУКТУРІ МІСЦЕВОЇ ЕКОНОМІКИ: ОЦІНКА СТАНУ ДЖЕРЕЛ, ПРИОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ	357
Павлов К.В., Самохін А.С. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРИМІСЬКИМИ РАЙОНАМИ	361
Самойлова О.І. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА І ПРОСВІТА	368

Сарапин В.В. МІЖ ПРИРОДОЮ І ЦИВІЛІЗАЦІЄЮ: ПОЧАТКИ ЕКОЛОГО-ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ XVIII – П.П. XIX СТ. У ХУДОЖНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ ТА ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО	374
Тихий В.О. ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО КІЛЬКІСНИХ ОЦІНОК СОЦІАЛЬНИХ НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ АВАРІЇ	378
Шевцова В.І. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОГРАМИ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	381
ДОВКІЛЛЯ І ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	
Бондар Г.В., Башеев В.Х., Грищенко С.В., Мостовий Е.І., Волошин С.П. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЗЛОЯКІСНИМИ НОВОУТВОРЕННЯМИ В м. МАРІУПОЛІ	384
Балюк С.А., Мірошніченко М.М., Фатєєв А.І. ЗАБРУДНЕННЯ ҐРУНТУ ПРИАЗОВ'Я ТА ЗАВДАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО НОРМУВАННЯ АНТРОПОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ҐРУНТОВИЙ ПОКРИВ	388
Бекман І.М., Федосєєв В.М., Рязанцев Г.Б., Волошин В.С., Кармаза В.С., Боев С.Є., Дерябіна Г.М. РАДІОЕКОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА УЗБЕРЕЖЖІ АЗОВСЬКОГО МОРЯ. ПРОБЛЕМА «ЧОРНИХ ПІСКІВ»	394
Беспалова С.В. БІОТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ НОРМАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЇ ДОНБАСУ	399
Близнюк А.М., Коніщева Н.Й. ПРОБЛЕМИ ПОЛІПШЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В ЕКОКРИЗОВИХ ПРОМИСЛОВИХ РЕГІОНАХ	404
Бондар Г.В., Грищенко С.В., Яковець Ю.І., Думанський Ю.В., Сєдаков І.Є, Кузнецова Л.Н., Смирнов В.М., Трухін Д.В., Помінчук Д.В. РАК МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ. ЧИ ІСНУЮТЬ ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ?	412
Бондар Г.В., Кузнецова Л.Н., Дмуховська О.А. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАХВОРЮВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗЛОЯКІСНИМИ НОВОЯВЛЕННЯМИ	414
Боев С.Є. ЕКОЛОГІЧНІ ТА ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОСИСТЕМОЮ АЗОВСЬКОГО МОРЯ	419
Василенко В.М., Мошура О. І. СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРІВ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	421
Гусаков Г.М., Толмач Л.В., Бекасов Є.Ю. АНАЛІЗ САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНОЇ СИТУАЦІЇ ЩОДО ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА М.МАРІУПОЛЯ (ІЗ ДОСВІДУ МАРІУПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІЧНОЇ СТАНЦІЇ)	426
Гусєва Л.В., Єпіхін В.Ю., Кармаза В.С., Кошик Ю.І., Кузьминський П.Д. ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В ТЕХНОЛОГІЇ ДЕЗАКТИВАЦІЇ РАДІОАКТИВНИХ МОНАЦИТОВИХ ПІСКІВ НА УЗБЕРЕЖЖІ АЗОВСЬКОГО МОРЯ	434

Задорожний Б.В. ЯКІСТЬ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ЯК ПОКАЗНИК СТАНОВИЩА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	439
Капустін О.Є., Хіменко Е. МІКРОБІОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ ПОВІТРЯНОГО І ВОДНОГО БАСЕЙНІВ ВІД ГЕЛЬМІНТІВ	442
Кармаза В.С., Кофанов О.С., Єпихін В.Ю., Бочаров А.А. УСТАТКУВАННЯ ДЛЯ ПРОМИСЛОВОЇ ДЕЗАКТИВАЦІЇ ТА ПЕРВИННОЇ ПЕРЕРОБКИ РАДІОАКТИВНИХ МОНАЦИТОВИХ ПІСКІВ НА УЗБЕРЕЖЖІ Й У ШЛЕЙФІ АЗОВСЬКОГО МОРЯ	446
Кармаза В.С., Стрекозов С.М., Рязанцев Г.Б. ІЛЬМЕНІТ-ЦИРКОН-МОНАЦИТОВІ РОЗСИПИ НА УЗБЕРЕЖЖІ АЗОВСЬКОГО МОРЯ (РАДІОМЕТРИЧНА ЗЙОМКА)	450
Кармаза В.С., Фішев В.М. РОЗПОДІЛ ПРИРОДНИХ РАДІОНУКЛІДІВ ЗА ГРАНУЛОМЕТРИЧНИМИ ФРАКЦІЯМИ У МОНАЦИТОВИХ ПІСКАХ ПРИАЗОВ'Я	454
Кирильченко А.П. ЗМЕНШЕННЯ ПРОМИСЛОВИХ ВИКИДІВ ВАТ «ММК ім. ІЛІЧА» ВІД ДІЛЬНИЦІ ДЕСУЛЬФУРАЦІЇ ЧАВУНУ ДОМЕННОГО ЦЕХУ ТА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ПЕРСОНАЛУ ІЗ СИСТЕМОЮ СТАНДАРТІВ СЕРІЇ ISO 14000	458
Купрієнко Н.В., Шумило І.О. ЗАКОНОМІРНОСТІ ВИНИКНЕННЯ ЗЛОЯКІСНИХ НОВОУТВОРЕНЬ ЖІНОЧИХ ГЕНІТАЛІЙ У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	463
Тархов П.В. ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЖИТТЯ	464
Трунов О. П. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОЗЕЛЕНЕННЯ ПРОМИСЛОВИХ ЦЕНТРІВ	468
Чайка В.К., Єрмаченко А.О., Бабич Т.Ю. ПРОФІЛАКТИКА ФЕТОПЛАЦЕНТАРНОЇ НЕДОСТАТНОСТІ В УМОВАХ ЕКОКРИЗОВОГО РЕГІОНУ	473
АВТОРИ ЗБІРНИКА	475